

nija, nastajanje slovarja, njegovo strukturo in uporabo pa bo predstavil *Ivan Kanič*, predsednik Bibliotekarske terminološke komisije in pobudnik projekta za izdelavo slovarja.

Kaj pa zdaj?

Izid slovarja ni konec, je šele pravi začetek. Slovar je sedaj končno postavljen na ogled in v kritično presojo strokovni javnosti. Bibliotekarska terminološka komisija se

zaveda nekaterih nedoslednosti, morebiti napak in predvsem pomanjkljivosti, pa tudi stroka se nezadržno razvija in dnevno prinaša in potrebuje novo strokovno izrazje, zato pričakuje komisija konstruktivne odzive in predloge za dopolnjevanje in izboljšavo slovarja. Ni se še dobro posušilo tiskarsko črnilo in že načrtuje naloge in dejavnosti za naprej – predvidena je razširitev in pomladitev sestave komisije, priprava korpusa novejših

strokovnih besedil s konkordančnikom, posodobitev uporabniškega vmesnika spletne izdaje slovarja, vzpostavitev spletnega komuniciranja z uporabniki in zainteresiranimi strokovnjaki, intenzivno dopolnjevanje slovarja in seveda tudi odpravljanje pomanjkljivosti.

Ivan Kanič
predsednik

Bibliotekarske terminološke komisije

REDSTAVLJAMO

BIBLIOTEKARSKI TERMINOLOŠKI SLOVAR - NOV MEJNIK V RAZVOJU SLOVENSKEGA BIBLIOTEKARSTVA

Izid slovenskega razlagalnega bibliotekarskega terminološkega slovarja pomeni nov mejnik v razvoju in dokončni uveljavitvi bibliotekarske stroke pri Slovencih. Na slovenskih tleh imajo knjižnice sicer častitljivo zgodovinsko preteklost, vendar so v slovenski kulturni zavesti prvič bežno navzoče šele v času reformacije v 16. stoletju. Kot aktivno kulturno dogajanje se je knjižničarstvo pojavilo šele v 19. stoletju z dejavnostjo znamenitega bibliotekarja Matije Čopa in z njegovo licejsko knjižnico ter v narodnostno prebujajočem se čitalniškem obdobju; v knjižničarskem strokovnem in v družbenem pomenu pa šele sredi 20. stoletja s spoznanji prvega slovenskega bibliotekarskega teoretika in praktika Avgusta Pirjevca o strokovni organiziranosti, delovanju in poslanstvu javnega knjižničarstva pri spremljanju in sooblikovanju sodobnega družbenega in svojega lastnega knjižničarskega razvoja.

Smernice za povojni razvoj knjižničarske dejavnosti in bibliotekarske stroke na Slovenskem so bile s tem načrtane in začelo se je vsestransko prizadevanje za uveljavljanje osnovnih strokovnih pogojev:

- Postopoma so bili uveljavljeni pravni predpisi, da je knjižničarstvo javna družbena služba in dejavnost, ki samostojno deluje na področju kulturnih dejavnosti in se funkcionalno povezuje z izobraževalnimi, raziskovalnimi in strokovnimi dejavnostmi.
- Ustanovljene so bile številne splošne javne, šolske, visokošolske in specialne strokovne in znanstvene knjižnice, medsebojno povezane v ožje ali širše

splošne ali specialne informacijske sisteme.

- Številne knjižnice so bile nanovo zgrajene ali prostorsko adaptirane ter opremljene s sodobno tehniko in kasneje elektronsko tehnologijo.
- Fondi knjižničnega gradiva se tekoče in redno dopolnjujejo s sodobno domačo in tujo strokovno in znanstveno literaturo, obisk zainteresiranih uporabnikov in obseg izposojenega gradiva je v stalnem porastu.
- Za strokovne knjižničarske delavce so organizirane razne oblike rednega in dopolnilnega strokovnega bibliotekarskega izobraževanja od krajših tečajev do visokošolskega študija.
- V knjižničarsko strokovno delo so vključeni enotni domači in mednarodni strokovni standardi.
- Pri delu z uporabniki knjižnic se uvajajo sodobne oblike bibliotekarskega in informacijskega dela.
- Knjižnice in knjižničarski strokovni delavci so med seboj delovno povezani in aktivno sodelujejo s tujimi in mednarodnimi strokovnimi organizacijami.

Organizacijsko in vsebinsko oblikovanje knjižničarske dejavnosti in bibliotekarske stroke na Slovenskem pa je spremljalo osnovno spoznavanje slovenskega bibliotekarskega besedja in besedovanja. Razvijalo se je ob knjižničarskih strokovnih tečajih in drugih oblikah strokovnega izobraževanja na osnovni, srednji in visokošolski stopnji, ob nastajanju prvih temeljnih slovenskih strokovnih priročnikov, ki so se opirali na

tujo strokovno literaturo, ter ob prevajanju mednarodnih strokovnih priročnikov in standardov (AIK, UDK, ISBD idr.) ter njihovim sistematskim uvajanjem v slovensko knjižničarstvo.

To temeljno delo za razvoj bibliotekarske stroke in sodobnega delovanja slovenskega knjižničarstva so opravili nekateri vodilni slovenski knjižničarski strokovnjaki, občasne strokovne delovne skupine oziroma posamezne specializirane knjižnice. Žal nekatere od načrtovanih akcij oziroma strokovnih nalog tudi niso uspeli, kot na primer slovenski dodatek povojnemu večjezičnemu bibliotekarskemu terminološkemu leksikonu FIAB. Vendar pa je uspela leta 1987 zasnovana akcija Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, Narodne in univerzitetne knjižnice, Oddelka za bibliotekarstvo Filozofske fakultete ter Terminološke komisije Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša

Znanstvenoraziskovalnega inštituta Slovenske akademije znanosti in umetnosti za pripravo slovenskega razlagalnega terminološkega slovarja bibliotekarstva in informacijske znanosti.

Obsežno, zahtevno, vztrajno in kvalitetno delo je rodilo rezultat, ki je zdaj pred nami. Z njim je tudi na Slovenskem bibliotekarska stroka dobila temeljno delo za svojo dokončno uveljavitev, za svoje domače in mednarodno razpoznavanje ter za bibliotekarsko strokovno in raziskovalno delovanje. Zato velja zahvala in čestitke vsem v terminološki komisiji sodelujočim in zlasti njenim sedanjim članom za opravljeno delo.

Dr. Branko Berčič

OB IZIDU BIBLIOTEKARSKEGA TERMINOLOŠKEGA SLOVARJA

PREDSTAVLJAMO

Soočamo se z nenehnim spreminjanjem živih jezikov ter posledično s spreminjanjem vsebin in pomenov posameznih izrazov. To je značilnost vseh živih jezikov, pač zato, ker so živi. In prav je tako. To pa vnaša negotovost v strokovno in znanstveno komunikacijo. Ne le negotovost, ampak tudi zmedo. Za vsako znanstveno disciplino in tudi prakso pomeni to temeljno oviro v njenem razvoju. Vsebinsko in pomensko normiranje izrazov je zato temelj razvoja vsake znanstvene discipline. Bibliotekarstvo, tisto klasično in tisto sodobno, ki se v teoriji in praksi prepleta ne le z informacijsko znanostjo, marveč tudi z drugimi znanostmi, zlasti s psihologijo, pedagogiko, sociologijo in komunikologijo, se na področju terminologije sooča z istimi prob-

lemi kot vse druge znanosti. Pragmatiki bi sicer z uveljavljanjem zgolj enega svetovnega jezika, na primer angleščine, hitro in poceni rešili problem. Toda cena za takšno »monokulturo« bi bila ne le izguba jezikovne pestrosti, ki jo v terminološko področje vnašajo drugi jeziki, ampak predvsem razvrednotenje drugih kultur, katerih osnovni izraz je jezik. Bila bi pa tudi v nasprotju z naravnimi jezikovnimi zakonitostmi. Kar pa je v nasprotju z naravnimi zakonitostmi, prej ali slej propade. Preostane torej edina možnost, da vsaka jezikovna skupnost ne glede na svojo velikost razvija svoj lasten strokovni in znanstveni izraz ter si s tem zagotavlja in ohranja svojo identiteto, hkrati pa prispeva svoj avtohtoni delež k bogastvu in raznolikosti znanstvene kulture. Slo-

venski bibliotekarski terminološki slovar je ključni dokument bibliotekarske znanosti na Slovenskem. Zagotavlja zanesljivo znanstveno in strokovno komunikacijo.

Popolnoma se strinjam z ugotovitvijo v Predgovoru slovarja, da v preteklosti »bibliotekarskim terminom ni bila namenjena sistematična skrb ali organiziran poskus njihove kodifikacije in normiranja«. Vse je slonelo na praksi in na avtoriteti posameznih priznanih bibliotekarjev. Njihova stališča pa niso bila usklajena. Ker bibliotekarstvo v Sloveniji ni imelo ne enojezičnega razlagalnega slovarja, ne večjezičnega prevajalnega slovarja, istočasno pa so bile vse glasnije zahteve po lastnem bibliotekarsko informacijskem raziskovalnem področju, je izdelava tak-